

Länsstyrelsen i Kronobergs län
endast via mail till kronoberg@lansstyrelsen.se

4 augusti 2017

Yttrande över förslag till reservatsföreskrifter för utökat naturreservat i Kronoberg i Växjö, d.nr. 551-3542-2015

Länsstyrelsen i Kronobergs ("Länsstyrelsen") län har förklarat att naturreservatet Kronoberg ska utvidgas och med anledning härav upprättat förslag till beslut med nya reservatsföreskrifter ("Förslaget") som ska omfatta även de delar som ligger inom det gamla reservatet.

I egenskap av ombud för Växjö Vattenskoterklubb (org.nr. 802508-9577) ("Föreningen") får vi härmed anföra följande med anledning av Förslaget.

1. Yrkande

Föreningen yrkar att punkten 15 i avsnitt C i Förslaget, *Föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom området*, ska utgå.

2. Sammanfattning

2.1 Inledningsvis önskar Föreningen poängtera att Föreningen inte motsätter sig utvidgningen av naturreservatet som sådant, utan är tvärtemot varma förrespråkare för ett aktivt och rörligt friluftsliv som tar hänsyn till djur- och växtliv både i naturen och på sjön.

2.2 Föreningen ser däremot inte positivt på punkten 15 i reservatsföreskrifterna som stadgar ett totalt förbud att ta in eller köra vattenskoter i det vattenområde som ligger inom naturreservatet i Helgasjön.

2.3 Förslaget innebär också att det blir förbjudet att ens korsa vattenområdet inom reservatet för att ta sig till allmän farled. Det är varken logiskt eller ändamålsenligt att stänga av farlederna såsom reseveratsföreskrifterna fastställer.

STOCKHOLM
GÖTEBORG
MALMÖ

Setterwalls Advokatbyrå AB
Stortorget 23
P.O. Box 4501
SE-203 20 Malmö
T: +46 10 690 04 00
F: +46 10 690 04 70
E: malmoe@setterwalls.se
www.setterwalls.se
Reg. No: 556774-5772
Säte: Stockholm

- 2.4 Föreningen anser att ett totalförbud strider mot gemensamhetsbestämmelserna avseende fri rörlighet av varor artiklarna 34 och 36 FEUF, regeringsformen samt proportionalitetsprincipen.
- 2.5 Föreningen anser vidare att den allmänna attityden avseende vattenskoteråkande både är felaktigt och förlegad och leder till föreskrifter som inte baserade på fakta och vars överskridande inte kan lagföras.

3. Vattenskotrars användning och funktion

- 3.1 En vanlig missuppfattning avseende vattenskotrar är att de kan köras på väldigt grunt vatten vilket leder till att de kan komma närmare stranden och därmed störa djurliv i större utsträckning. Detta stämmer inte då en vattenskotter kräver minst 90 cm vattendjup för att inte småsten och sand från botten ska sugas in i jetmotorn. Detta ska jämföras med en vanlig motorbåt som i princip kan köras på ett par decimeters djup och därmed komma betydligt närmare stranden, samt även fälla upp motorn.
- 3.2 Därtill genererar de flesta vanliga fritidsbåtar betydligt mer sjö än vanliga vattenskotrar vilket medför betydligt mer störningar för strandlevande fåglar.
- 3.3 Även vattenskoteråkning är en del av det rörliga friluftslivet på samma sätt som användningen av andra mindre fritidsbåtar.
- 3.4 Det finns egentligen ingen teknisk eller funktionell anledning att särskilja vattenskotrar av den större flytande modellen från andra mindre vattenfarkostrar. Det är snarare så att det är den allmänna attityden mot användningen av vattenskotrar av jetski-karaktär, som främst används som vattenleksaker, som har föranlett den rådande attityden gentemot vattenskotrarna. Attityden har olyckligtvis hängt kvar trots att tekniken och användningen av vattenskotrarna drastiskt har förändrats och idag är mer att likställa med vanlig småbåtsanvändning.
- 3.5 Frågan som därför måste tas i beaktande är huruvida det istället handlar om en ordningsfråga snarare än ett regelrätt miljöproblem då även vanliga snabba båtar som används exempelvis till vattenskidåkning och lek genererar samma störningsmoment för omgivningen.

4. Beskrivning av området

- 4.1 Reservatet i dess nuvarande utformning delar sjön i två delar (Örviken och resten) då det norrut sträcker sig ut över en av de större fjärdarna i sjön. I dessa delar av sjön råder inga hastighetsbegränsningar för båttrafik och det är långt till bebyggelse och fågelbon. Trots att detta område skulle kunna

vara lämpligt för vattenskotertrafik är det även här förbjudet att ta in vattenskoter vilket visar på att gränsdragningen av reservatet styrts av fastighetsgränserna snarare än av de angivna behoven.

- 4.2 På sjön kan man i stora delar obegränsat föra fram en fritidsbåt i hög hastighet men får inom samma område inte ens ta in en vattenskoter. En sådan begränsning bara tydliggör den skönmässiga bedömningen avseende vattenskoteråkning som alltjämt görs.
- 4.3 Totalförbudet för vattenskoter inom reservatet är även mycket diskriminerande då det innebär att vattenskoterägare helt stängs av från resten av sjön och de allmänna farlederna där. Både Örviken och Öjabyviken samt fastigheterna längs Kalvudden isoleras helt eftersom de allmänna farlederna inte längre kan nås från dessa vikar.
- 4.4 Öjabyviken är, som också påpekas i Länsstyrelsens Fågelinventering från 2015, omgiven av stadsnära bebyggelse och har två båthamnar. Örviken är redan avstängd, helt omotiverat på grund av förbudet att passera den stora fjärden. Även den hastighetsbegränsade farleden ner mot Kronobergs Slottsruin har också stängts med en lång omväg som följd mellan t.ex. Öjabyviken och Åbyviken. Även denna väg hotas nu att stängas och isolera Öjabyviken helt genom Förslaget.
- 4.5 Det ska i detta sammanhang understrykas att samtliga farleder måste tillåtas för all sjötrafik enligt de fartbegränsningar som gäller, se avsnitt 4 nedan.

5. Vattenskoterkörningens påverkan på omgivningen

- 5.1 I Länsstyrelsens Fågelinventering från 2015 för Länsstyrelsen ett direkt felaktigt resonemang, baseras på samma förutfattade meningar som anförs ovan under avsnitt 2, avseende vattenskotrars negativa inverkan för fågellivet, särskilt avseende fiskgjuse och storlom. *"Trafik med vattenskoter utgör också ett allvarligt hot mot häckande storlom. Då skotrarna kan användas på grunt vatten och [inte "eller"] kan både orsaka svalhvågor och störningar vid lommarnas bon".*
- 5.2 Då vattenskotara vanligtvis inte river upp lika stor sjö och dessutom inte kan framföras på samma grunda vatten som en fritidsbåt, blir påverkan på dessa fåglar tvärtom mindre vid vattenskoteråkning än vid vanlig fritidsbåt.
- 5.3 Länsstyrelsen skriver vidare i Fågelinventeringen att *"Däremot innehåller beslutet föreskrifter mot användning av vattenskoter inom naturreservatet eftersom bruket av sådana utgör en påtaglig störning för såväl fågelliv som det rörliga friluftslivet".*
- 5.4 Det framstår med all önskvärd tydlighet att Länsstyrelsens bedömning avseende vattenskoteråkning baseras på förutfattade och felaktiga meningar

som innehåller direkt oriktigheter avseende vattenskottrarnas tekniska egenskaper.

- 5.5 Den omgivningspåverkan som Länsstyrelsen anser att vattenskotar medför, upprivning av sjö och körande nära stranden, framstår snarast som störningar som alla mindre vattenfarkoster skulle kunna medföra vid ett vårdslöst körande. Det är med andra ord både diskriminerande mot vattenskoteförare och mindre ändamålsenligt avseende det skyddssyfte som Förslaget önskar uppnå.

6. Gällande rätt

6.1 Lagar, förordningar och avgöranden

- 6.1.1 Av 11 kap 14 § regeringsformen får inte domstolar tillämpa en föreskrift om den står i strid mot överordnad författning.
- 6.1.2 Art 34 FEUF fastställer att kvantitativa importrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan ska vara förbjudna mellan medlemsstaterna.
- 6.1.3 Av Art 36 FEUF fastställs att bestämmelserna i artikel 34 inte ska hindra sådana förbud mot eller restriktioner för import, export eller transitering som grundas på hänsyn till intresset att skydda människors och djurs hälsa och liv. *Sådana förbud eller restriktioner får dock inte utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna.*
- 6.1.4 Fritidsbåtsdirektivet (direktiv 94/25/EG) och direktiv 2003/44/EG reglerar unionsländernas författningar avseende fritidsbåtar, inkl. vattenskotrar. Direktiven syftar till att motverka handelshinder och snedvriden konkurrens.
- 6.1.5 Av 3 § Förordning (1993:1052) om användning av vattenskotter ska Länsstyrelsen meddela föreskrifter om tillåtande av vattenskotrar i alla de områden som uppfyller vissa givna kriterier. Länsstyrelsen får även meddela föreskrifter körning till och från allmän farled.
- 6.1.6 I mål C433/05 har EU-domstolen klargjort kravet på proportionalitet avseende förbud mot vattenskotteråkning och anför att de berörda nationella myndigheterna är skyldiga att anvisa de vattenområden utanför farlederna där vattenskotter får användas. Denna skyldighet ska även rent faktiskt ha utövats och områden ska ha anvisats inom rimlig tid från det att den nationella lagstiftningen trädde i kraft.
- 6.1.7 På Länsstyrelsens hemsida kan utläsas att *"Länsstyrelsen har för närvarande inte utpekat några områden i Kronobergs län som är lämpliga för vattenskotteranvändning.*

Därmed råder tills vidare förbud mot all vattenskoteranvändning i Kronobergs län, förutom i den allmänna farleden i sjön Bolmen.”

- 6.1.8 I Umeå Tingsrätts avgörande av den 8 maj 2014 (B 1714-2013) har domstolen kommit fram till att det inte, med hänvisning till Förordningen om användning av vattenskoter, gick att döma någon för överträdelse mot ett förbud mot vattenskoterkörning.
- 6.2 Förslagets förenlighet med gällande rätt
- 6.2.1 Vid beaktande av ovan nämnda regleringar står det klart att införandet av nationella förordningar och föreskrifter inte får ske på ett sätt som medför otillbörlig diskriminering i enlighet med EU-rätten.
- 6.2.2 Undantag från denna huvudregel får dock göras vid angelägna allmänna intressen såsom skydd för människors och djurs hälsa och liv. Inskränkningen måste dock även vid dessa situationer vara proportionerlig i förhållande till syftet med skyddsbestämmelsen, dvs. inskränkningen får inte gå längre än nödvändigt för att syftet med skyddsbestämmelsen ska uppnås. Därtill ska inskränkningen inte vara godtycklig och omotiverad samt inte vara skönsmässigt bedömd.
- 6.2.3 Inskränkningar för vattenskotrar i nationella förordningar, såsom reservatsföreskrifter, får således bara ske under förutsättning att det inte innebär en omotiverad diskriminering jämfört med andra mindre vattenfarkoster. Det är därutöver en förutsättning att det har anvisats andra platser för vattenskoterräkning enligt 3 § vattenskoterförordningen inom vattenområdet och det ska vara möjligt att ta sig dit på samma sätt som är möjligt med andra vattenfarkoster (se C433/05 samt Umeå Tingsrätts avgörande av den 8 maj 2014, B 1714-2013). Alla restriktioner ska vara motiverade och i sammanhanget proportionerliga för att inte strida mot EU-rätten.
- 6.2.4 Även Naturvårdsverket har varit tydlig i sin vägledning och anför att *”det har visat sig att vattenskoterförordningen är svår att tillämpa eftersom det är oklart om den stämmer överens med EU-lagstiftningen och EU:s krav på fri rörlighet för varor och tjänster. Frågan om de svenska reglerna har varit uppe i EU-domstolen. På grund av denna oklarhet bedriver myndigheter ingen tillsyn utifrån förordningen.”*
- 6.2.5 Havs- och vattenmyndigheten har i utredning 'Vattenskotrar och andra mindre motordrivna farkoster' som publicerades den 29 november 2013, kommit fram till att *”Den teknikutveckling som skett sedan början av 1990-talet har medfört att vattenskotarna, ur miljösynpunkt, idag inte skiljer sig från andra farkoster på ett negativt sätt. Havs- och vattenmyndigheten finner inte att en särreglering av vattenskotrar är motiverad på grunden att vattenskotern som typ av farkost skulle ha större miljömässig påverkan än andra vattenfarkoster med motordrift.*

Istället för att fokusera på farkostspecifika särregleringar bör fokus flyttas till farliga och miljöskadande beteenden till sjöss. På detta sätt jämföras alla vattenfarkoster och det blir således ointressant om körning i känsliga miljöer sker med en liten gummibåt, större båt eller en vattenskoter.”

- 6.2.6 Med anledning av ovan anförda är det, oaktat det tydliga miljöskyddssyftet, klarlagt att ett totalförbud såsom Förslaget lyder varken är förenligt med EU-rätten eller de centrala tillsynsmyndigheternas inställning avseende vattenskoteråkning.
- 6.2.7 Vid en eventuell överprövning av föreskrifterna är det således högst oklart om föreskrifterna i nuvarande utformning hade fastställts.

7. Avslutande kommentarer

- 7.1 Föreningen önskar slutligen framföra att den inte motsätter sig att naturreservatet utvidgas utan det är det skönsmässiga förbudet av vattenskotrar som Föreningen motsätter sig. Därtill är utvidgningen baserat på befintliga fastighetgränser och således inte med hänsyn till naturreservatets skyddssyften.
- 7.2 Förslagets totalförbud är inte förenligt med nationell direkt tillämplig EU-rätt vilket även framgår av de centrala tillsynsmyndigheternas inställning avseende den nationella förordningen och dess verkställhet.
- 7.3 Även vattenskoteråkning är en del av det rörliga friluftslivet på samma sätt som användningen av fritidsbåtar och vid beaktande av att deras funktioner i allt väsentligt är desamma är det uppenbart oproportionerligt och diskriminerande att särskilja vattenfarkosterna åt med kraftiga inskränkningar för vattenskotrarna.
- 7.4 Förslaget innebär att det blir omöjligt att med vattenskoter ta sig mellan de olika delarna i en sjön som under mycket lång tid utgjort både en viktig transportväg och ett attraktivt område för friluftsliv- och båtliv.
- 7.5 Förbudet är, som ovan redogjort för, inte baserat på faktiska och korrekta uppgifter avseende vattenskotrars omgivningspåverkan och tekniska egenskaper. Det framstår som troligt att det snarare är de allmänna förutfattade attityderna avseende vattenskotrar som föranleder Länsstyrelsens bedömning än objektiva skäl.

Malmö enligt ovan

Anders Linnerborg
Advokat/Partner

T: +46 10 690 04 45

E: anders.linnerborg@setterwalls.se

Maria Werner
Jur. kand.

T: +46 10 690 04 33

E: maria.werner@setterwalls.se